

A3-8
MENNINGARSTOV FR
Postboks 1287
Hoyvíksvegur 51
FR - 110 Tórshavn

El-prísir og el-nýtsla

og

*týðningurin fyri kappingarførið
há vinnuni*

Álit - latið Føroya Landsstýri í juli 1992

<u>Innihaldsvirlit</u>	Síða
1. Samandráttur	2
2. Innleiðing og forsøga	5
2.1 Innleiðing	5
2.2 Forsøga	6
3. El-prísir og prísáseting hjá SEV	8
3.1 El-prísirnir í dag	8
3.2 Prísásetingin - reglur og avgerðarheimildir	9
a. Ognar- og skipanarviðurskifti hjá SEV	9
b. Reglur fyri prísáseting	10
3.3 Búskapargrundarlagið undir el-prísunum	11
3.4 El-nýtslan hjá vinnuni	13
4. Ávirkanin av núverandi prísstíðun á virkini	15
4.1 Ávirkanin á avgerðir hjá virkjunum.	15
4.2 Hvørjar vinnur kappast við útlond	15
4.3 El-orkuparturin í virkisbúskapinum	17
4.4 Samanberingar við onnur lond	20
5. Týðningurin og avleiðingarnar av lækkaðum el-prísunum	23
5.1 Ídnaðurin	23
5.1.1 Týðningurin fyri rakstur, íløgur og menning	23
5.1.2 Týðningurin fyri kappingarførið	24
5.1.3 Hvussu ávirkast el-nýtslan	25
5.2 SEV	26
5.2.1 Búskaparliga ávirkanin	26
6. Skjøl	
1. Hagtøl fyri el-nýtsluna hjá norska ídnaðinum	
2. Hagtøl fyri el-nýtsluna hjá danska vinnulívinum	

1. SAMANDRÁTTUR:

El-prísir og prísáseting hjá SEV (kap. 3):

SEV hefur valt eina einfalda prísgrá, sum er lætt at umsita, og er mongdaravslátturin, einasti munur sum verður gjørdur á prísinum til einstøku brúkararnar.

Í útlenskum prísgráum síggjast ymiskir prísparametrar:

- mongdaravsláttur
- prísur eftir tíð á samdøgrinum ella eftir árstíðini
- blandingur av effekt- og nýtslugjaldi
- serligar prísir fyri levering við hægri spenningi
- serligir prísir til orkukrevjandi ídnað

Í stykki 3.2 er greitt frá ognar- og skipanarviðurskiftunum hjá SEV, og reglum fyri prísáseting. Streymprísurin skal vera eins fyri allar el-nýttarar av sama slagi, stýrið kann tó gera serligar avtalur við ídnaðarvirki o.t. um hetta tykist sambæriligt.

Í stykki 3.3 er greitt frá búskapargrundarlagnum undir el-prísunum. El-prísirnir hava verið settir soleiðis, at teir kunnu bera útreiðslurnar, meðan lítið og einki hefur verið lagt upp fyri til konsolidering. Í meðal seinastu 12 árinum hefur rakstraravlopið verið u. 3,3 mió kr. Fyri 1992 vísir rakstrarætlanin eitt hall uppá 7,4 mió kr. Hetta merkir at SEV ikki kann bera sjálvt ein lítlan niðurskurð í prísunum til einstakar brúkarabólkar, uttan at tilsvarandi inntøkur verða fingnar aðrar vegir.

Í stykki 3.4 er sølan hjá SEV fyri 1990 og 1991 sett upp í høvuðsbrúkarabólkum, við nærri útgreiningum fyri vinnuligar brúkarar.

Ávirkanin av núverandi prís skipan á virkini (kap. 4):

Týðiligasta ávirkanin sum núverandi el-prísir hava havt á avgerðir hjá virkjunum er, at fleiri og fleiri virki seta dieselmotorar upp í staðin fyri el-motorar. Við núverandi el-prísi í mun til oljuprísirnar, eru hesar fløgur sera lønandi fyri virkini, um virkini ikki skulu hava annan reserva enn SEV.

Prísskipanin, sum so, ávirkar ikki nýtsumynstrið hjá virkjunum.

Kappingin við útlond (4.2):

Ídnaðarvirkini eru øll í kapping við útlensk virki. Tað sama er galdandi fyri alivinnuna. Víst verður eisini á, at partar av øðrum vinnum eisini eru í beinleiðis kapping við útlond, eins og einstakar vinnur eru í partvísari kapping við útlenska vinnu.

Sett er upp, úr hvørjum londum kappingarneytarnir hjá føroysku virkjunum eru, fyri høvuðsvørubólkarnar í fiskavøruútflutninginum, øðrum útflutningi og virkjum sum framleiða til heimamarknaðin. Samanum tikið tykjast hesi 5 lond at hava størsta týðningin:

Danmark, Ísland, Noreg, Bretland, Týskland

El-orkuparturin í virkisbúskapinum (4.3):

Í talvu 4.1 er við hagtølum víst, hvussu stórar el-útreiðslurnar hjá ymiskum vinnugreinum eru í prosent av ávikavist framleiðsluvirði, vørukeypi og virðisøking, og í talvu 4.2 er víst, hvussu stórar el-orkuútreiðslurnar eru í mun til framleiðsluvirði, vørukeyp, virðisøking, úrslit áðrenn rentur, úrslit áðrenn avskrivningar og úrslit aftaná avskrivningar hjá nøkrum høvuðsvinum.

Í skjali 1 og 2 eru hagtøl fyri norska ídnaðin og danska vinnulívið.

Príssammetingar (4.4):

Alt eftir, um samanberingar av prísum í ymiskum londum verður gjørdar út frá prísskráum, meðalprísum fyri vinnur ella lond, meðalprísum fyri samanberiligar brúkarabólkar ella prísum sum einstøk virki gjalda, fáast ymisk úrslit.

Arbeidsbólkurin hevur valt at sammeta føroysku el-prísirnar við útlenskar út frá hagtølum fyri samanberiligar ídnaðarlígar brúkarar. Hagtølini eru frá Unipede - eitt altjóða felag av el-framleiðarum og -býtisvirkjum.

Í talvu 4.3 eru hesi hagtøl, og niðanfyri eru meðalprísirnir úr hesi talvu, fyri nøkur av mest týðandi londunum, hvat okkara kappingarføri viðvíkir, settir upp saman við føroysku prísum.

	Ársnýtsla 160 MWh	Ársnýtsla 1.250 MWh	Ársnýtsla 4.000 MWh
Danmark	44,5	42,7	37,3
Ísland	73,0	53,5	37,4
Noreg	45,6	38,1	34,5
Bretland	72,0	56,7	48,0
Vesturtýskland	108,3	88,0	71,5
Føroyar	126,5	124,3	124,0

Avgjöld, sum ikki verða endurgoldin, eru íroknaði. Prísirnir eru fyri 1990. Størsti einstaki føroyski vinnuligi el-brúkari brúkar u. 6.000 MWh/ár, meðan brúkarastøddin 1.250 MWh/ár svarar á leið til meðal el-nýtsluna hjá teimum føroysku flakavirkjunum.

Í fleiri londum er rættuliga stórir munur á, hvussu nógv einstøk virki gjalda fyri el-orku. Størstu munirnir stava frá, hvar í landinum virkini er búsitandi (hvørjum býtisfelag tey keypa el-orkuna frá), og ársnýtsluni hjá tí einstaka virkinum.

Á mynd 4.5 er samanbering av prísgongdini á el-orku í Føroyum og fleiri ídnaðarlondum síðani 1980. Teir føroysku prísinir eru umleið tvífaldaðir síðani 1980, meðan prísvøksturin í hinum londunum hevur verið munandi minni.

Tað mest vanligi í øðrum londum er, at avgjöld ikki verða áløgd ídnaðarligum brúkarum. Einstøk lond hava tó nú lagt CO₂-avgjald á orkuframleiðslu. Í Danmark er CO₂-avgjaldið á elorku til ídnað netto 5 oyru/kWh.

Týdningurinn og avleiðingarnar av lækkaðum prísnum (kap. 5):

Ídnaðurinn:

Í talvu 5.1 sæst, at ídnaður og aling tilsamans vildu spart u. 34,2 mió. kr. um árið, um el-prísurnir varð lækkaður til 50 oyru/kWh. El-útreiðslurnar hjá ídnaðinum vóru í 1990 umleið 4,5 ferðir so stórar sum úrslitið aftaná avskrivningar (talva 4.2), so fyri ídnaðarvirkin vildi henda sparing, sum svarar til 1,15% av framleiðsluvirðinum, gjørt góðan mun.

Hvat íløgnum viðvíkir, hevði lækkaði el-prísurnir gjørt, at virkin ikki longur høvdu áhuga í dieselskipanum. Saman við hesum vildi eitt størri yvirskot økt møguleikarnar hjá virkjunum fyri íløgum í framleiðslutól.

Eisini fyri menningina og kappingarførið hjá tí einstaka virkinum hevur avlopið av rakstrinum avgerandi týdning. Ein lækking av el-prísinum til sama støði sum í teimum londum vit kappast við, hevði tí havt eina positiva ávirkan. Uppgávan hjá arbeiðsbólkinum hevur ikki verið at taka støðu til, um SEV, út frá givnum fortreytum, letur streym til ov høgan prís. Eru veitingarnar hjá SEV hinvegin ov dýrar, kann ein meirkostnaður fyri el-orku bert bera sín lutfalsliga part av skuldini fyri ov vánaliga kappingarførinum og menningarmøguleikunum hjá ídnaðinum.

Í stykki 5.1.3 verður víst á viðurskifti, sum kunnu ávirka el-nýtsluna uppeftir, um prísirnir lækka. Nýtslan av dieselmotorum vil minka ella fella burtur, nýtslan av elriknum maskinum kann vaksa og áhugin í at spara kann vikka.

SEV:

Tær frammanfyri nevndu 34,2 mió. kr. sum ídnaður og aling kundu spart við einum el-prísi uppá 50 oyru/kWh høvdu givið SEV eina tilsvareandi minni inntøku. Skuldi henda upphædd verið goldin av øllum hinum brúkarunum, skuldi el-prísurnir hjá teimum hækka við umleið 25 oyru/kWh.

Um SEV frá 1.1.1993 sleppur undan øllum innflutningsgjöldum á vørum til íløgur og viðlíkahald, og um SEV slapp undan at rinda oljugjald til landskassan, kundi príshækkingin verið avmarkað til 11 oyru/kWh, um ídnaðurinn fær allan ágóðan av hesum sparingum.

Privati brúkarin skal frá 1.1.1993 afturat hesi møguligu príshækking gjalda 20% í meirvirðisgjaldi.

Verður SEV veitt aðra inntøku, svarandi til tapið av serprísi til úrvaldar brúkarabólkar, skuldi príslækkingin ikki fingið stórvegis búskaparlíga ávirkan á SEV. Týdningurinn fyri rakstur, íløgur og menning hjá SEV er annars tengdur at spurninginum um, hvussu minni inntøkan av eini el-príslækking verður fíggjað, og at samsvar er millum ábyrgd og heimildir viðv. rakstri, íløgum og prísáseting.

2. INNLEIÐING OG FORSØGA

2.1 Innleiðing

Uppgávan hjá arbeiðsbólkinum hevur verið at kanna, hvønn týdning el-prísurin hevur fyri kappingarførið hjá vinnuni.

Á fundi í Tinganesi, tann 8. januar heittu landsstýrismenninir Thomas Arabo og Svend Aage Ellefsen á SEV, Orkuráðið, Føroya Ídnaðarfelag og Menningarstovuna um at manna arbeiðsbólkin - Føroya Ídnaðarfelag við tveimum limum og hinar við 1 limi hvør. Til at samskipa arbeiðið vísti landsstýrið á Menningarstovuna.

Grundarlagið undir arbeiðinum er upprit frá landsstýrinum um el-prísirnar í Føroyum og tann týdning, hesir hava fyri vinnuna.

Í uppritinum er arbeiðssetningurin orðaður soleiðis:

Um el-prísurin í Føroyum skal á sama støði sum hjá okkara kappingarneytum, max 50 oyru pr. kWh, hvønn týdning fær hetta so fyri rakstur, iløgur og menning hjá ávikavíst ídnaðinum og el-framleiðaranum (SEV).

Stovnarnir skuldu sjálvir velja sínar limir í arbeiðsbólkin, og kom hesin at verða mannaður soleiðis:

John Danielsen, SEV
Jóannes Hansen, Orkuráðið
Jóhan Petersen, Føroya Ídnaðarfelag
Bergur Poulsen, Føroya Ídnaðarfelag og
Súni Poulsen, Menningarstovan.

Bólkurin skipaði seg við Súna Poulsen sum formanni.

Tað fyrsta arbeiðsbólkurin gjørdi, var at staðfesta, at neyðugt tilfar, sum kundi lýsa støðuna hjá ídnaðinum, var ikki tøkt, og tí varð avgjørt at fáa hetta tilfar til vega við at senda spurnarbløð út til virkini. Samstundis var farið undir at útvega upplýsingar til lýsing av støðuni hjá vinnuni móttvegis kappingarneytum.

Spurnarbløð vórðu send út til umleið 350 virkir, har biðið var um nágreiniligar upplýsingar um el-nýtslu og rakstartøl, kappingarneytar, orkusparandi tiltøk v.m. Av útsendu spurnarbløðunum fekk bólkurin umleið 50 aftur, og av hesum var bert ein partur svaraður í samsvar við ta viðgerð, arbeiðsbólkurin hevði ætlað.

Arbeiðsbólkurin vendi sær tí til Hagstovuna, sum tá fyrireikaði gerð av roknskaparhagtølum í sambandi við fyrireikingina av lóg um mvg-skipan, fyri at fáa tilfar, sum kundi lýsa el-orkuútreiðslurnar í mun til týðandi rakstartøl.

Henda partin av arbeiðinum hevur Hagstovan sostatt gjørt, meðan hinir partarnir, sum spurnarbløðini skuldu geva svar uppá, eru fingnir til vega uppá aðrar mátar, mest við beinleiðis sambandi til virkir v.m.

2.2 Forsøga

Menningin í samhandlinum millum londini, kanska serliga í Europa, heldur fram við fullari ferð. Um árskiftið 1992-93 verður "Inn-marknaðurin" í EF veruleiki. Hetta fær tann týðning fyrri vinnulívið, at øll vinnulig landamørk verða burtur, og at frí kapping verður galdandi innanfyri EF. Neyvar reglur eru fyrri, hvønn vinnupolitik landsins stjórnir kunnu loyva sær at reka, og hvørji vinnutiltøk ikki verða góðkend.

Handilsavtalar, sum EF ger við lond uttan fyrri felagskapin, eru merktar av somu hugsjónum, soleiðis at hesi, sum fáa handilsavtalar við EF, ikki longur kunnu loyva sær at stuðla sínum egna vinnulívi á slíkan hátt, sum ikki verða góðtiknir av EF. T.d. verður stuðul, sum virkar kappingaravlagandi, ikki toldur.

Síðani miðskeiðis í sjevtiárunum, hevur vinnupolitikkurin hjá skiftandi samgongum í Føroyum verið at halda vinnulívinum gangandi við beinleiðis studningum. Tá farið varð undir at skapa grundarlag fyrri aðrari vinnu í Føroyum enn teirri, sum beinleiðis var knýtt at fiskivinnuni, varð grundarlag fingið til vega fyrri hesum við óbeinleiðis studningum, sum t.d. tollmúrum. Hesir tollmúrar virkaðu á tann hátt, at innflutta vøran skuldi rinda høgan toll, t.d. 33 %, meðan rávørrur til føroysku framleiðsluna bert skuldi rinda 6 %. Hesin tollmunur, saman við ovurstóru fiskivinnustudningunum, hava ført við sær, at stórir partur av vinnulívinum ongar royndir hevur í at reka vinnu undir kappingartreytum, har fríu marknaðarkreftirnar ráða. Ført hevur verið fram, at hesir studningskoddar hava hildið aftur tí áræði og teirri nýhugsan, sum skal til, fyrri at eitt samfelag framhaldandi kann hava eitt virkið og kappingarført vinnulív.

Føroyar hava gjørt handilsavtalu við EF. Henda avtalan er so við og við farin at virka, og hon setir karmar um, hvørji politisk stýringaramboð kunnu verða brúkt, og hvørji ikki verða góðtikin. Studningsskipanirnar og tollmúarnir, sum vit hava girt okkum inni við, verða ikki toldir, og verða við stuttum skotbrá tiknir burtur, soleiðis at fortreytirnar hjá vinnulívinum verða broyttar munandi, uttan at stig frammanundan eru tikin til at viga upp ímóti hesum broytingum aðrar vegir.

Tí er náttúrligt og í tøkum tíma, at hugtakið kappingarføri hevur fingið størri pláss í almenna orðaskiftinum. Vinnulívið hevur leingi ført fram, at kostnaðarstöðið í landinum er ov høgt, at óneyðugar byrðar verða lagdar á vinnulívið, og at tað tí er tungt at kappast við vinnulívið í grannalondum okkara.

Sum dømi um høgt kostnaðarstöði verður ført fram, at orkuprísirnar hjá vinnuni í Føroyum eru munandi hægri, enn teir eru hjá vinnulívinum í grannalondum okkara, og at hesin prísmunur er ein av fleiri tyngjandi umstøðum, sum vinnulívið her hevur at stríðast við. Hesar atfinningar hava verið viðvirkandi til, at Føroya Landstýri um árskiftið setti arbeidsból at kanna, hvønn týðning hesin meirprísur hevur fyrri føroyska vinnulívið.

Tey stýringaramboð og teir stuðulshættir, sum loyvdur verða eftir altjóða kappingarreglunum, eru sera avmarkaðir. Greitt er, at partar av heimamarknaðaríðnaðinum ikki hava móguleikar at kappast undir nýggju fortreytunum. Hinvegin er tað tí uppáftur meiri neyðugt at útvega tí partinum av vinnuni, sum skuldi havt móguleikar at kappast, eins góðar karmar at virka undir, sum teir, okkara kappingarneytar virka undir. Skal vinnuni verða lív lagað, mugu allar

óneyðugar og tyngjandi byrðar takast burtur.

Tað, at útvega vinnuni í teimum ymsu londunum bestu karmarnar at virka undir, verður ein kapping millum landanna politisku leiðslur, og verða tað uttan iva tey londini, sum hava tær dugnaligastu leiðslurnar á hesum økinum, sum fara at klára seg best í hesum talvi. At tryggja vinnulívinum kappingarførar orkuprísir, er ein av møguligu streingjunum, sum okkara politikarar enn hava at spæla uppá.

3. EL-PRÍSIR OG PRÍSÁSETING HJÁ SEV

3.1 El-prísirnir í dag.

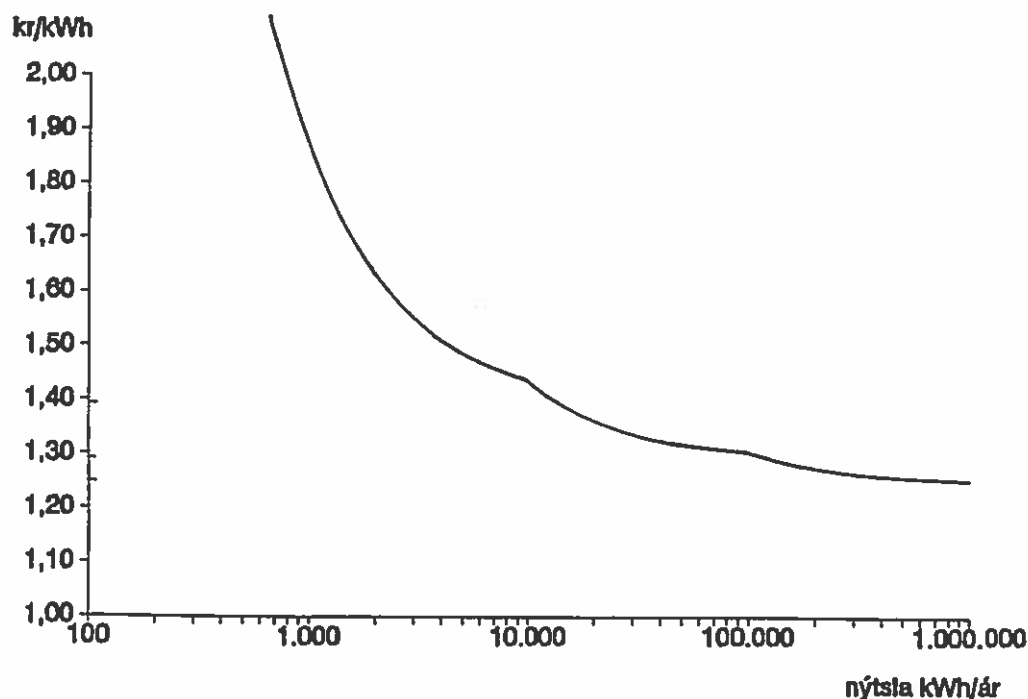
Eftir galdandi prísskrá eru hesir el-prísir galdandi fyri allar vanligar brúkarar (undantikið arbeiðsstreym og fyríbilsstreym):

<u>Ársnýtsla:</u>	<u>Fast gjald um árið:</u>	<u>Prísur pr. kWh:</u>
0 - 10.000 kWh	504,- kr.	kr. 1,39
10.000 -100.000 kWh	1.500,- kr.	- 1,29
Yvir 100.000 kWh	5.496,- kr.	- 1,25

Hendan prís skrá er einføld og løtt at umsita.

Prís skráin er gjørd soleiðis, at einans nýtslan hevur týdning fyri prís in fyri hvønn seldan kWh. Fasta gjaldið er ásett soleiðis, at tað skal ikki loysa seg at royna at fara upp um 10.000 kWh - ella 100.000 kWh markið, men lækkar prísurin nøkurlunda javnt við øktu nýtsluni, jbr. strikumyndina niðanfyri.

Mynd 3.1 El-prísir í 1992 íroknað fast gjald.

Í grannalondum okkara eru nógv el-sølu feløg, sum hava aðrar prís skipanir enn SEV. Summi feløg broyta prís in eftir klokku tíð á degnum og/ella eftir árstíðini (fyri størri kundar). Onnur hava fast gjald fyri effekt og fastan kWh-prís uttan mun til nýtslu. Ymiskar samansetingar av hesum og øðrum prís skipanum eru at finna í útlenskum prís skráum.

Í grannalondum okkara verður vanliga ikki gjørdur munur á, hvat slag av virkseimi, talan er um. T.d. skulu eitt fiskavirkið, ein almennur stovnur og ein heilsøla gjalda sama el-prís fyri somu nýtslu. Men vanliga verða tó undantøk gjørd fyri "serliga orkukrevjandi" virkir. T.d. í Íslandi er serliga lágur prísur galdandi fyri aluminiumsframleiðsluna.

3.2 Prísásetingin - reglur og avgerðarheimildir.

A. Ognar- og skipanarviðurskifti hjá SEV.

El-felagið SEV er eitt interkommunalt lutafelag, og eru allar kommunur í Føroyum lutaeigarar/limir í felagnum.

Endamál og virkið hjá SEV er ásett í viðtøkunum, samtyktar av umboðsnevndini og góðkendar av landsstýrinum.

Høvuðsendamál felagsins er at fáa til vega el-megi og býta hana millum íbúgvar limakommunana.

Íognin hjá teimum einstøku limakommununum verður uppgjørd hvørt roknskaparár, og verður lutfall til íbúgvaratalið hjá kommunum sambært seinasta almenna manntal.

Fyri árliku útreiðslurnar til rentur og avdrátt av lánnum borga limakommunurnar úteftir ein fyri allar og allar fyri eina og sínámillum í mun til íbúgvaratalið.

Fyri allar aðrar útreiðslur, heruppií gjald av møguligum rakstrarhalli, borga limakommunurnar ein fyri allar og allar fyri eina, men bert fyri lutir teirra í ogn felagsins.

Umboðsnevndin kann samtykkja, at roknskaparhall verður býtt ímillum limakommunurnar at gjalda; tá verður goldið í mun til íbúgvaratalið.

Hægsta vald felagsins hevur umboðsnevndin, sum verður vald aftaná hvørt kommunuval. Hvør kommuna velur ein lim fyri hvørt byrjað 1.000 íbúgvaratal. Talið á umboðsnevndarlimum er í lötuni 80.

Til at hava yvirstjórn í felagsins viðurskiftum velur umboðsnevndin eitt 7-manna stýri.

Hina dagligu fyristøðuna hevur stjórin, sum er settur av umboðsnevndini.

B. Reglur fyri prísáseting.

Eftir § 7 í viðtøkunum fyri SEV er tað stýrið, sum ger neyðugu streymveitingartreytirnar og gjaldskráirnar. Streymprísurin skal vera eins fyri allar el-nýtarar av sama slagi. Stýrið kann kortini gera serligar avtalur við ídnaðarvirkir o.t. um hetta tykist sambæriligt.

El-prísirnir eru inntøkugrundarlagið undir fíggjarætlanunum. Teir skulu samb. § 10 í viðtøkunum vera partur av fíggjarætlanini og skulu lagast eftir fíggjarstøðuni.

Fíggjarætlanin skal endaliga góðkennast av umboðsnevndini.

Um tað verður mettt, at galdandi takstir ikki kunna bera tær í viðtøkunum heimilaðu útreiðslur, so neyðugt verður við prishækking, skal prishækkingin góðkennast av landsstýrinum sambært kunngerð nr. 76/1963 um koncessiónina til nýtslu av vatnkraftini.

Verða SEV og landsstýrið ikki samd um prísirnar, skal ein nevnd setast at viðgera trætuna. Í nevndina velja landsstýrið ein (form.), el-nevndin ein og sorinskrivarin ein lim.

Bæði viðtøkurnar og kunngerðin um koncessiónina miða ímóti, at el-prísirnir skulu setast soleiðis, at teir kunna bera tær útreiðslur, sum SEV hevur heimild til eftir viðtøkunum.

3.3 Búskapargrundarlagið undir el-prísunum.

Á hvørjum ári uml. sept. - okt. ger SEV eina rakstrar-, figgjar- og byggjætlan fyri komandi rakstrarárið. Tá verður m.a. mett um neyðugu útreiðslurnar til lönir og tilfar til raksturin av el-verkum og bítisvirkjum og kapitalútreiðslur. Mett verður serstakliga um komandi árið, men tó við atliti til framtíðarútlitini.

Rakstrarætlanin fyri 1992 er hendan (í mió. kr.):

Inntøkur:

Streymgjald	227,8
Fast gjald og íbindingargjald	13,2
Annað	<u>3,0</u>
	244,0

Útreiðslur:

Olja	45,9	
Rakstur	49,5	
Fyrisiting, tap deb.v.m.	13,8	
Renta og kurstap	67,5	
Avskrivningar	<u>74,7</u>	<u>251,4</u>
Hall		<u>7,4</u>

Munandi partur av útreiðslunum fer til oljukeyp. Roynt verður at keypa olju so biliga sum til ber. Við verandi framleiðslukervi kann ikki gerast stórt annað fyri at spara olju, enn at koyra mest møgult við biligum oljusløgum (tungolju), við rætta lastbýtinum og við maskinum, sum eru í góðum standi og fáa mest møguliga framleiðslu pr. oljueind.

Rentuútreiðslurnar eru fyri 1992 mettar til uml. 19,7% av samlaðu rakstrarútreiðslunum. Meðalrentan av lánibyrðuni er um 9% p.a., so neyvan kann minkast stórvegis um rentuútreiðslurnar á annan hátt enn við at afturgjalda lánini.

Avskrivningarnar skulu, sambært § 5 í kunngerð nr. 59/1967 um rakstur og roknskaparførslu v.m. hjá SEV, vera á hvørjum ári í minsta lagi ájavnt við virðislækkingina. Avgjørt er at avskriva soleiðis á hvørjum ári:

	<u>% um árið:</u>
Vatnorkuverk	5
Termisk orkuverk	7 - 10
Koblingsstøðir	7
Bítisvirkir	7
Málarar	10
Mobilaggregat, akfør, amboð v.m.	20

Stóru iløgurnar í 1980-árunum hava økt avskrivningarnar (og avdrátt av lánunum) munandi. Avskrivningarnar eru í 1992 mettar til uml. 29,7% av samlaðu rakstrarútreiðslunum.

Inntøkurnar, (t.v.s. el-prísirnir) skulu sambært frammanfyri standandi ásetast soleiðis, at tær kunna bera útreiðslurnar. Hetta vil siga, at principielt skal fyrst finnast fram til, hvørjar neyðugar og heimilaðar útreiðslur verða í árinum, og síðani skal prísurin setast hareftir.

Í veruleikanum hevur talan verið um eitt samanspæl ímillum el-prísir, væntaðar útreiðslur sæð yvir fleiri ár og íløgur. SEV hevur í prísásetingini roynt at hava støðugar prísir heldur enn javnvág á rakstrarroknskapinum hvørt ár. Summi ár hevur verið talan um munandi avlop, onnur ár munandi hall. Hinvegin hava el-prísirnir verið støðugir, nøkurlunda javnt hækkandi fram til 1/4 1986, tá prísirnir lækkaðu, men hækkaðu síðani nakað aftur. Prísirnir hava verið óbroyttir síðani 1. januar 1991.

Á niðanfyri standandi talvu eru vístir el-prísirnir síðani 1. apríl 1980 samanhildið við rakstraravlop/hall viðkomandi roknskaparár:

Talva 3.2 El-prísir 1980 - 1992 og rakstraravlop hjá SEV

Brúkarastødd:	10 MWh/ár		10-100 MWh/ár		> 100 MWh/ár		Rakstrar- avlop
	Fast gjald	Streym-gjald	Fast gjald	Streym-gjald	Fast gjald	Streym-gjald	
Galdandi frá	kr/ár	kr/kWh	kr/ár	kr/kWh	kr/ár	kr/kWh	mió. kr.
1/4 1980	180	0,70	984	0,62	2.988	0,60	- 2,6
1/4 1981	"	0,93	"	0,85	"	0,83	7,3
1/4 1982	"	0,98	"	0,90	"	0,88	1,7
1/4 1983	"	1,08	"	1,00	"	0,98	- 3,3
1/4 1984	"	1,26	"	1,18	"	1,16	- 1,6
1/4 1985	192	1,31	996	1,23	3.096	1,21	22,3
1/4 1986	504	1,21	1.296	1,16	3.300	1,12	30,0
1/1 1987	"	1,21	"	1,16	"	1,12	9,4
1/1 1988	"	1,25	"	1,19	"	1,15	5,5
1/1 1989	"	1,29	"	1,21	"	1,19	- 19,6
1/1 1990	"	1,36	1.356	1,27	4.020	1,24	- 9,4
1/1 1991	"	1,39	1.500	1,29	5.496	1,25	0 1)
1/1 1992	"	1,39	1.500	1,29	5.496	1,25	- 7,4 2)

1) Sambært fyribilsroknskap fyri 1991

2) Sambært rakstrarætlan

Av frammanfyri standandi og av figgjarstöðuni hjá SEV sæst, at SEV hevur ikki móguleikar fyri í næstu framtíð at bera ein móguligan niðurskurð í el-prísunum. Skulu ávísir brúkarabólkar fáa lægri el-prísir, verður neyðugt at fáa til vega tilsvarandi inntøku aðrar vegir.

Hinvegin eigur SEV framhaldandi at royna at tálma útreiðslunum og at ansa eftir, at bert neyðugar íløgur verða gjørdar og syrgja fyri, at hesar vera "optimalar" tekniskt og búskaparliga.

Ásetingin um, at allir brúkarar av sama slagi skulu gjalda sama prís, avmarkar móguleikarnar at føra ein útreiðslurættaðan prísapolitikk. T.d. er kostnaðarmiklari at veita streym til smærri bygdur og oyggjar enn til tættari bygd øki. Henda meirkostnað er ídnaðurin við til at gjalda undir verandi prís skipan.

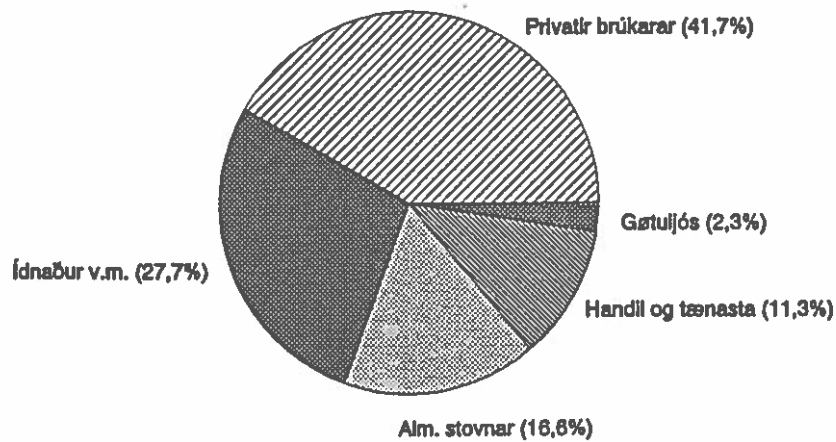
3.4 El-nýtslan.

Talva 3.3 Avroknað el-søla hjá SEV í 1990 og 1991 ¹⁾:

	<u>1990</u>	<u>1991</u>
Ídnaður, landbúnaður v.m.		
Byggifeløg	769 MWh	856 MWh
Fiskavirkir v.m.	26.931 MWh	27.866 MWh
Fiskaaling	2.302 MWh	2.638 MWh
Fiskamjølvirikir v.m.	3.714 MWh	3.977 MWh
Aðrir matvøruframleiðarar	2.307 MWh	2.597 MWh
Landbúnaður/gartnari	730 MWh	730 MWh
Skipasmiðjur	2.255 MWh	2.192 MWh
Jarnsmiðjur og mek. verkstaðir	2.455 MWh	2.226 MWh
Grót og asfaltvirikir	1.910 MWh	2.601 MWh
Plastvirikir	764 MWh	812 MWh
Klæðnavirikir	10 MWh	10 MWh
Kemikaliuvirikir	96 MWh	101 MWh
Annað	2.396 MWh	3.107 MWh
	46.639 MWh	49.713 MWh
Handils og tænastryritøkur		
Krambúðir og handilshús	13.893 MWh	13.589 MWh
Bankar, tryggingar, EDV og prentsmiðjur	3.581 MWh	3.365 MWh
Gistingarhús og matstovur	1.667 MWh	1.523 MWh
Annað	1.632 MWh	1.812 MWh
	20.773 MWh	20.289 MWh
Privatir brúkarar og felagsskapir		
Almennir stovnar	76.658 MWh	74.992 MWh
Gøtuljós	32.076 MWh	29.744 MWh
Gøtuljós	4.427 MWh	4.145 MWh
Kontraktssøla	133 MWh	809 MWh
	180.706 MWh	179.692 MWh
Avroknað søla tilsamans		
	180.706 MWh	179.692 MWh

- 1) Avroknaða sölun fylgir ekki neyvt álfmanakkaárinum. Harumframt fara fram broytingar og umrokningar gjögnum árið. Eginnýtslan hjá SEV minkaði frá 1990 til 1991 við 701 MWh. Hesi viðurskifti gera, at alt fallið í framleiðsluni frá 1990 til 1991 ikki sæst í sölutölunum.

Mynd 3.4 Lutfalsliga el-nýtslan í 1991 hjá hovuðsbrúkarabólkunum.

4. ÁVIRKAN AV NÚVERANDI PRÍSSKIPAN Á VIRKINI:

4.1 Ávirkanin á avgerðir hjá virkjunum.

Prísurin á el-orku í Føroyum verður yvirhøvur settur í mun til útreiðslurnar hjá el-framleiðaranum, og lítil munur er á prísinum á el-orku til vinnulívið og til privata brúkaran. Prísskipanin, sum so, hevur onga ávirkan á nýtsluna og nýtslumynstrið hjá virkjunum, sum eitt nú í teimum londum, har serligir takstir eru galdandi ávísar tíðir á samdøgrinum ella ávísar árstíðir.

Prísurin á el-orku, ella rættari, prísmunurin á el-orku og á olju, hevur havt við sær, at tað er lønandi hjá virkjunum at nýta dieselmotorar í staðin fyri el-motorar.

Sammett við 1,25 kr/kWh fyri el-orku gjalda virkini u. 2,20 kr/ltr. fyri dieselolju ella u. 0,22 kr/kWh. Við virkningsstigi uppá 90% fyri el-motorar og 35% fyri dieselmotorar verður orkukostnaðurin fyri hvønn "framleiddan" kilowatttíma:

$$\text{el-rakstur} : 1,25/0,90 = 1,39 \text{ kr/kWh}$$

$$\text{dieselrakstur} : 0,22/0,35 = 0,63 \text{ kr/kWh}$$

Hægri kapitalútreiðslurnar og rakstrarútreiðslurnar annars fyri dieselmotorar gera, at munurin á el-rakstri og dieselrakstri verður nakað minni, men tó avgerandi. Tey virki, sum eisini kunnu nýta avlophitan frá dieselmotorunum, hava munandi størri vinning av rakstrinum.

Umleið 15 virkir, sum arbeiðsbólkurin veit um, og kanska nøkur fleiri, nýta dieselmotorar sum alternativ til leveransur frá SEV. Í flestu førum eru tað fiskavirki, sum nýta motorarnar til at trekkja køli- og frystikompressarar.

4.2 Hvørjar vinnur kappast við útlond:

So at siga øll vinnan er í kapping, oftast bæði við virkir innan- og uttanlands.

Ídnaðarvirkin eru øll í kapping við útlendsk virki. Kundin spyr um prís og góðsku á vøruni og teimum tænaðum sum hoyra til, og er ikki samsvar millum hesi, hevur virkið eingi líkindi at klára seg.

Higartil hevur stórir partur av heimamarknaðarídnaðinum verið vardur av tollmúri, meðan fiskivinnan er vorðin skorðað av studningsskipanum. Handilsavtalan við EF ber við sær, at hesir múrar og skorður falla burtur, við bert lítlari tillagingartíð fyri virkini. Studningsveitingar til vinnulívið skulu samsvara við studningsskipanir hjá EF og EFTA, og vit eiga kanska at rokna við at skula liva við størri krøvum til okkara studningsskipanir, enn tey, teir seta til sínar egnu.

Alivinnan er, eins og ídnaðurin, í beinleiðis kapping við útlenska vinnu, meðan kappingarstöðan hjá byggivinnuni og tænaðuvinnunum samanum tikið er ein onnur.

Kappingarstöðan hjá byggivinnuni móttvegis útlandinum verður bert partvís ávirkað av el-prísinum. Hetta er t.d. galdandi fyri kappingina við útlenska elementframleiðslu og snið-húsaframleiðslu.

Stórir partur av tænastruvinnuni er ikki í nevniverdugari kapping við útlond, men eisini her eru týðandi undantøk. Sum dømi kunnu nevnast frystigoymslur og edv-tænastruvirki. Viðvíkjandi frystigoymslum hevur kundin í nógvum førum møguleika at nýta útlenska goymslu á flutningsleiðini. Í hesum føri hevur el-prísurin rættuliga stóran týðning. Dømi er um edv-tænastruvirki, sum er í kapping við útlensk virki, og har el-orkukostnaðurin, sum partur av söluni, liggur ájavnt við kostnaðin hjá nógvum orkukrevjandi framleiðsluvirkjum.

Við hesum er ikki givin ein greið mynd av kappingarstöðuni hjá byggi- og tænastruvinnuni, og eru døminu nevnd fyri at vísa, at viðurskiftini hjá hesum vinnum ikki skulu siggjast undir einum.

Út frá teimum spurnarbløðum, sum arbeiðsbólkurin hevur fingið aftur frá virkjunum og øðrum upplýsingum, eitt nú frá Føroya Fiskasølu, er niðanfyrir sett upp, úr hvørjum londum kappingarneytar okkara eru. Frámerki er sett við tað mest týðandi landið, meðan raðfestingin annars er meira tilvildarlig.

Fiskavørur:

Feskur fiskur (fløk)	Týskland *, Ongland, Frakland, Danmark
Saltfiskur	Noreg *, Ísland,
Ídnaðarvørur	
a) blokkur	Ísland *, Noreg, Danmark Onnur lond sum framleiða úr Alaskaupsa og -toski.
b) liðugvørur	Danmark *, Noreg, Ísland Keyparalondini: Týskland *, USA, Frakland, Ongland, Skandinavia
Skeljafiskavørur	
Pilkaðar rækjur	Grønland *, Noreg, Ísland, Danmark
Makrelur (til Japan)	Noreg *, Írland
Alifiskur	
Rundur laksur	Noreg *, Skotland
Royktar laksavørur	Danmark * Keyparalondini: Frakland, Týskland, Ongland, Italia, USA
Slógv (minkafóður)	Noreg *
Fiskamjøl og -lýsi	Danmark, Noreg, Svørfki, Suðuramerika
Niðursjóðaðar fiskavørur	Danmark, Noreg, Bretland, Alaska

Annar útflutningur: Danmark, Noreg, Bretland, Ísland, Týskland, Svørfki

(londini eru nevnd í tí raðfylgju tey oftast eru nevnd í spurnarbløðunum.)

Virki sum framleiða til heimamarknaðin:

Danmark, Føroyar, Noreg, Svørfki, Ísland, Týskland, Ongland, Finland

(londini eru nevnd í tí raðfylgju tey oftast eru nevnd í spurnarbløðunum.)

4.3 El-orkuparturin í virkisbúskapinum:

Treytað av virkseminum, tosað verður um, eru orkuútreiðslur ein størri ella minni partur av rakstrarútreiðslunum hjá vinnulívinum. Vinnan sjálv kann bert gera nakað við orkunýtsluna, men onki við orkuprís. Er orkuprísurin hjá tveimum virkjum, sum kappast, tann sami, er prísurin, sum so, ikki so týdningarmikil. Men er stórur munur á orkuprísinum, er hesin prísmunur kappingaravlagandi.

Hetta er júst tað, sum er galdandi innan vinnulívið í Føroyum. Av orsökum, sum vinnulívið ikki er harri yvir, er orkuprísurin nógv hægri her, enn hann er í teimum londum, sum vit kappast við. Størsta týdningin fyri kappingarførið hevur el-prísurin fyri virki, sum brúka lutfalsliga nógv orku pr. framleidda eind, og har hesi virki kappast við útlendsk virki, sum hava munandi bíligari el-orku. Kappingarlagið er vanligi ógvuliga viðkvæmt, og skulu bert fáir og smáir ójavnar til, fyri at avlaga kappingarførið. Bert ein ójavni uppá t.d. nøkur oyru pr. eind verða til munandi upphæddir, tá árið er farið afturum.

Í talvu 4.1 er víst hvussu stórar el-útreiðslurnar hjá vinnulívinum eru í prosent av ávikavist framleiðsluvirði, vørukeypi og virðisøking.

Skulu el-útreiðslurnar hjá einum virki sammetast við annað virki, er virðisøkingin ofta besta sammetingargrundarlagið, tí framleiðslugrundarlagið er ofta ymiskt. Nøkur virki nýta í stóran mun hálvvirkaðar vørur í framleiðsluni, meðan framleiðslan av somu vøru á øðrum virkjum í størri mun er grundað á "rávørur".

Skal sammetast við útlendskt virki, skal tó havast í huga, at el-orkuprísurin og prísurin á el-orku í mun til prísin á aðrari orku ávirkar nýtsluna og samansetingina av nýtsluni hjá hesum virkjum.

Talva 4.1

El-nýtlisa 1990, í procent av:

ISIC Kota	Vinnugreinir	Framleiðslu- virði	Vørukeypi	Virðisøking	
11101 3)	Landbúnaður og húsdjóra- hald	1,6	1,9	8,7	18,4
15120	Smoltstøðir og kleking	2,5	7,0	4,0	62,5
15130	Laksa og sflaaling	0,8	1,0	4,7	17
31121	Mjólkavirki	1,0	1,3	5,3	18,9
31141	Royking av fiskavørum	2,7	4,2	7,9	34,2
31143-9	Virking av vørum úr fiski og skeljadjórum	2,0	2,8	7,6	26,3
31153/5 1)	Framleiðsla av fiskamjøli, -lýsi og fiskafóðri	3,3			
31174 3)	Bakarabúðir	1,0	1,7	2,3	43,5
31218 1)	Ísframleiðsla (til ísfisk v.m.)	44,9			
31330	Bryggjarí	0,9	1,1	5,0	0,18
321	Tog- og netavirki, seyming av seglum	0,5	0,8	1,6	0,5
33114	Gerð av byggitilfari - snikkaravirki	1,5	3,3	2,7	55,6
34	Pappírsídnaður, prentvirki	1,5	2,7	3,5	42,9
35	Evnavøruídnaður	1,9	3,2	4,6	41,3
36	Stein- leir- og glasídnaður	1,0	1,4	3,1	32,3
38	Jarn- og metalídnaður	1,4	2,7	2,8	0,5
50	Byggingarvirki	0,4	0,7	0,9	44,4
61	Heilsøla, umboðssøla	0,3	0,3	1,4	81,4
62	Smásøla	1,0	1,3	6,1	16,4
63	Gistihús- og matstovur	3,9	8,5	7,1	54,9
71920 2) 3)	Frystigoymslur	16,8	63,7	22,7	74
83	Fastognarrakstur og handils- líg tænastræving v.m.	1,1	2,8	1,8	61,1
92012	Burturkoysla og brenni- støðir	5,4	20,9	7,2	75,0
94	Mentanar- og frítíðar- virkssemi	1,6	3,7	2,7	59,3
95	Umvæling og aðrar tænastrævingar	0,9	1,3	3,1	24,0
ÍALT		1,2	1,7	4,0	30,0

Frágreiðing til talvu 4.1:

Kelda : Hagstovan

Hagtølini eru gjørd við stikkprøva uppá 210 virki. Umboðanin í einstøkum vinnugreinum er lítil³⁾, og skulu tølini tí takast við fyrivarni. Samanum tikið er umboðanin fyri fíðnaðin góð.

Viðm. 1: Hesi tølini eru ikki frá Hagstovuni, men frá einstøkum virkjum.

Vinnugrein 31153/5 er tikið við, tí talan er um týðandi og lutfalsliga orku-krevjandi virksemin.

Undir vinnugrein 31218 er bert eitt virki, sum er tikið við, tí vinnugreinin umboðar nógv virki, sum tó vanliga eru partur av øðrum størri virki (flakavirki). Virkið framleiðir ís við el-orku. Nøkur virki framleiða ís við olju sum orkukeldu, og er el-útreiðslan tí ikki umboðandi fyri vinnuna sum so.

Nevndu vinnugreinir eru ikki við í meðaltølum ella samanteljningum úr tilfarinum frá Hagstovuni.

Viðm. 2: Her er talan um goymsludir, sum framleiða frystiorku við el-orku burturav.

Viðm. 3: Tølini skulu takast við fyrivarni.

Fiskiskapur og flutningur eru ikki við í hagtølunum.

Framleiðsluvirðið : Sølurvirði av framleiðsluni = sølan, korrigerað fyri goymslubroytingar.

Vørukeyp : Alt keyp av vørum og tænastrum.

Virðisøking : Virðisøking = Framleiðsluvirði - Vørukeyp

Talva 4.2 El-nýtslan í mun til rakstartøl - meðaltøl fyri nakrar høvuðsdeildir:

Kelda: Hagstovan

El-nýtsla 1990, í procent av:

Vinnugreinir	Framleiðsluvirði	Vørukeypi	Virðisøking	Úrsliti áðrenn rentur	Úrsliti áðrenn avskrivningar	Úrsliti aftaná avskrivningar
Landbúnaður og aling	1,3	1,8	4,4	9,8	-22,4	-10,9
Framleiðsluvirksemi	1,9	2,6	7,0	25,4	89,9	456,4
Byggingarvirki	0,4	0,7	0,9	3,4	5,0	7,9
Handil, matstovur og gistingarhús	0,8	0,9	3,9	12,8	29,7	46,0

4.4 Samanberingar við onnur lond:

Talvan niðanfyri vísir el-prísirnar í ymsum londum, býttir upp eftir, hvussu nógv el teir ymsu brúkararnir nýta. El-prísirnir eru við møguligum avgjøldum, men uttan endurgoldið mvg.

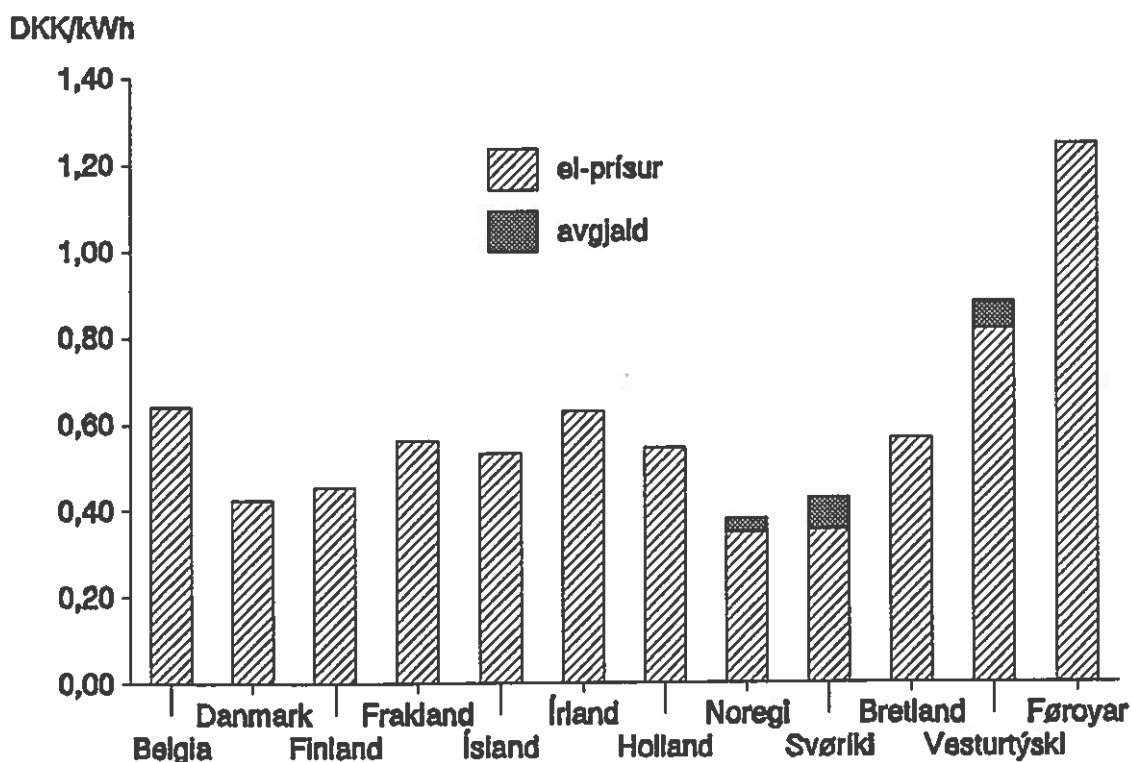
Prísirnir (uttan grønlensku og føroysku) eru frá Unipede, ein altjóða felagsskapur av el-orkuframleiðarum og býtisfeløgum, og eru prísir til ídnaðin í hesum londunum. Eisini skal viðmerkjast, at hetta eru hagtøl fyri referansabrákarar, soleiðis, at ein kann sammeta somu brúkarar í ymsu londunum. Ikki er óvanligt, at stórir brúkarar samráða seg fram til prísir, sum liggja væl niðanfyri vísu prísirnar. Men hesir prísir verða givnir í trúnaði, og eru tí torførir at fáa fatur á.

Talva 4.3

El-prísir í ymsum londum hjá ymskum brúkarum í 1990 - dansk oyru/kWh				
Árlig el-nýtsla:	160 MWh	1.250 MWh	4.000 MWh	70.000 MWh
Belgia	83.7	64.1	53.0	34.1
Danmark	44.5	42.7	37.3	33.2
Finland	max 58.8 min 51.3	max 48.4 min 42.7	max 42.8 min 37.9	23.5
Frakland	69.5	56.4	46.0	32.3
Ísland	max 82.6 min 63.3	max 60.7 min 46.2	max 39.6 min 35.1	
Írland	82.5	63	51	38
Holland	max 74.7 min 56.5	max 62.6 min 46.2	max 48.7 min 39.1	max 32.5 min 32.3
Noreg	max 64.7 min 26.5	max 53.1 min 23.1	max 47.9 min 21.0	max 43.3 min 19.5
Svøríki	max 56.0 min 44.0	max 45.9 min 39.6	max 40.0 min 34.8	max 31.0 min 28.0
Bretland (U.K)	max 78.7 min 65.2	max 61.4 min 51.9	max 50.2 min 45.8	max 40.0 min 37.9
Vesturtýskaland	max 115.4 min 101.1	max 95.1 min 80.9	max 75.5 min 67.5	max 57.7 min 50.7
Grønland viðm. 1)	211.0	211.0	211.0	211.0
Føroyar	126.5	124.3	124.0	124.0

Viðm. 1) : Grønlensku prísirnir eru sambært prísgrá frá Grønlands Energiforsyning.
Frá 1. jan. 1992 skal fiskiídnaður tó gjalda 1,55 kr/kWh, og onnur vinna 2,24 kr/kWh.

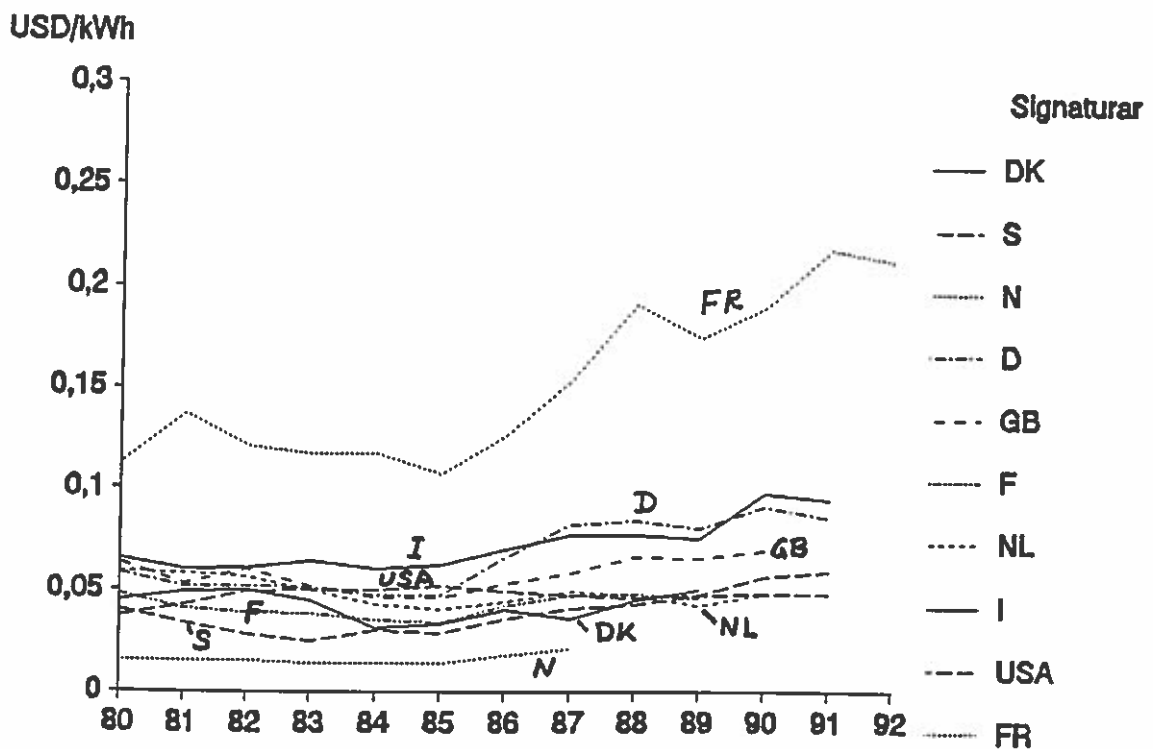
Mynd 4.4 - Stabbamynd, sum vísir hagtølini frá Unipede sett upp saman við føroysku prísunum. Myndin vísir meðalprísir úr talvu 4.3 fyri brúkarabólkin 1.250 MWh/ár.

Myndin vísir eisini, hvørji lond lögdu beinleiðis avgjald á el-nýtsluna hjá vinnuni í 1990, og hvussu stórt hetta avgjald er. Viðmerkjast skal, at í Føroyum verða óbeinleiðis avgjald, sum tollur á íløgur og eykalutir, lögð á el-framleiðaran, sum harumframt eisini rindar oljuavgjald í landskassan. Hesi óbeinleiðis avgjaldini eru við í el-prísinum í talvuni og á stabbamyndini.

Einstøk lond, herímillum Danmark, hava nú lagt serligt avgjald á koltvíltu í orkuframleiðslu. Í Danmark er avgjaldið 100 kr/ton CO₂, og fyri vinnulívið merkir tað, at el-orka verður álögð 10 oyru/kWh í avgjaldi. Av hesum fáa mvg-skrásett virki endurgoldið 50%, soleiðis at nettoávirkanin er 5 oyru/kWh. Serliga orkukrevjandi ídnaður fær tó endurgoldið munandi størri part av avgjaldinum, og í ávísam førum nærur alt avgjaldið.

Mynd 4.5 - Prísongdin í ymiskum londum síðani 1980.

Keldur: -1989 : Danske Elværkers Forening (Elforsyningens tiårsoversigt). Dansku prísirnir eru við ársbyrjan. Aðrir prísir eru meðalprísir fyrri árið og við IEA sum keldu.
1990- : International Energy Agency (IEA) - meðalprísir fyrri árið.
Avgjöld sum ekki verða endurgöldin eru fóknaði.
Føroysku prísirnir: SEV - brúkarar størri enn 100.000 kWh/ár. Umroknað er til USD við kursinum við ársbyrjan.

Myndin er ávirkað av gongdini í dollarkursinum, sum var serliga høgur frá 1983-86. Veruligi prísavøksturur í Føroyum fór fram í fyrri helvt av áttatiárunum.

Meðan føroysku prísirnir eru tvífaldaðir frá 1980 - 1992, vísir myndin ein munandi minni prísavøkstur í hinum londunum samanum tikið.

El-prísirnir í mynd 4.5 og talvu 4.3 samsvara ikki fyrri øll tey einstøku londini. Prísirnir eru frá ymiskum keldum, og eru ikki uppgjørdir á sama hátt.

5. TÝDNINGURIN OG AVLEIÐINGAR AV LÆKKAÐUM PRÍSUM (50 OYRU/KWH).

5.1 ÍDNAÐURIN

5.1.1 Týdningurinn fyri rakstur, fløgur og menning

Rakstur:

Í talvu 4.1 sæst, at vinnan á landi sum heild, nýtir 1,2% av framleiðsluvirðinum til keyp av el-orku, meðan el-orkuútreiðslur í mun til virðisøkingina er 4,0%. Fyri ídnaðin eru tilsvarandi tøluni 1,9% og 7,0%, sí talvu 4.2 - framleiðsluvirksemi.

Ein lækking av prísinum á el-orku til 50 oyru/kwh til ídnaðin ger, at el-útreiðslan fellur til u. 0,75% av framleiðsluvirðinum, og ávirkast rakstrarúrslitið tí rætta vegin við í meðal 1,15% av framleiðsluvirðinum. Í talvu 5.1 sæst, hvussu nógv flestu vinnur innan ídnaðin kunnu spara, um el-prísurin verður lækkaður til ávikavist 50 ella 40 oyru/kWh. Talvan vísir sostatt eisini, hvussu nógv feroysku virkini gjalda meira fyri el-orku enn tilsvarandi útlendsk virki, sum gjalda ávikavist 50 og 40 oyru/kWh.

Serliga fyri virki, ið hava ilt við at svara hvørjum sítt, hava hesar upphæddir stóran týdning. Av talvu 4.2 sæst, at tað mugu vera nógv ídnaðarvirki, har 1% av framleiðsluvirðinum ger munin millum avlop og hall.

Tessvegna hevur tað stóran týdning, at eisini el-orkuútreiðslurnar verða hildnar niðri, serliga tá havt verður í huga, at í fleiri av teimum londum, vit kappast við, er prísurin á el-orku á einum støði, sum svarar til 30-50 oyru/kwh, sjá talvu 4.3.

Talva 5.1 Sparing hjá nøkrum vinnum við lækkaðum prísnum:

Talvan byggir á nýtsluna í 1991 sambært talvu 3.3, og er roknað við meðal el-prísi uppá 1,25 kr/kWh (uttan fast gjald).

Vinnugreinir	El-nýtsla í 1991 MWh	Gjald falt (1,25 kr/kWh) 1000 kr.	Sparing við el-prísi uppá 50 oyru/kwh. 1000 kr.	Sparing við el-prísi uppá 40 oyru/kwh. 1000 kr.
Fiskavirkir v.m.	27.866	34.833	20.900	23.686
Fiskaaling	2.638	3.298	1.979	2.242
Fiskamjølvirikir v.m.	3.977	4.971	2.983	3.380
Aðrir matvøruframleiðarar	2.597	3.246	1.948	2.207
Skipasmiðjur	2.192	2.740	1.644	1.863
Jarnsmíð og mek. verkstaðir	2.226	2.783	1.670	1.892
Plastvirikir	812	1.015	609	690
Klæðnavirkir	10	13	8	9
Kemikalivirkir	101	126	76	86
Onnur ídnaðvirikir v.m.	3.107	3.884	2.330	2.641
Íalt	45.526	56.908	34.145	38.697

Ílögur:

Fyri ílögurnar fær ein lækkaður el-orkuprísur eisini týdning. Umframt at virkini fáa eitt betur avkast og harvið betri móguleikar til ílögur, so fer ein lækkaður el-prísur beinanvegin at fáa tann týdning, at ílögur í dieselskipanir ikki longur verða áhugaverdar. Hinvegin verður ístaðin móguleiki hjá virkjunum at brúka henda pening til ílögur í framleiðslutól.

Við lægri el-prísi verður eisini lættari hjá virkjum at nýta el-drivnar maskinur og amboð, og hetta í sjálvum sær kann eisini bera í sær menning av einstaka virkinum.

Menning:

Sæð út frá einum yvirordnaðum sjónarmiði er besta grundarlagið fyri menning, at framleiðsla av vørum og tænaðum er so effektiv og bílig sum móguligt. Tann rætti prísurin fyri ta røttu vøruna er hann, sum fæst í fríari kapping, um henda er mógulig ella fæst at virka; og eigur hetta at vera tann prísurin, sum keyparin skal gjalda.

Kappingarførið hevur stóran týdning fyri menningina av einstaka virkinum. Umframt útreiðslurnar til sjálva menningina, so hava virki, sum stríðast við búskaparligar trupulleikar, sjáldan stundir at leggja tilrættis og fremja eina menning. Við atliti til kappingarførið og núverandi búskaparligu støðuna hjá ídnaðinum fær ein minking av útreiðslunum til el-orku eina positiva ávirkan á menningina hjá virkjunum.

Uppgávan hjá arbeiðsbólkinum hevur ikki verið at taka støðu til, um SEV letur ta røttu vøruna til tann rætta prís. Eru veitingarnar hjá SEV hinvegin ov dýrar, kann ein meirkostnaður fyri el-orku bert bera sín lutfalsliga part av skuldini fyri vánaliga kappingarførið og menningarmóguleikarnar hjá ídnaðinum. Tað gerst tó av hesum ikki minni týdningarmikið, at arbeið verður við at minka allar kostnaðir, eisini teir lutfalsliga smáu. Niðurstøðan verður heldur, at tað skal meira til, enn tað at fáa bíliga orku.

5.1.2 Týdningurin fyri kappingarførið:

Avgerandi fyri kappingarførið hjá virkjunum er, um virkini kunnu lata ta røttu vøruna til marknaðarprís, og hvussu stóran vinning tey hava av hesum. Yvirskotið vísir, í hvønn mun virkini kunnu klára eina herda prískapping. Stórir partur av prísinum á eini ídnaðarvøru er keyp av vørum og tænaðum frá øðrum, og tí kunnu virkini ávirka sítt kappingarføri við skilagóðum keypspolitikki. Virkini kunnu tó ikki ávirka prísinn á keyptari el-orku. Fingu tey eina lægri el-útreiðslu, kundu tey tó antin økt um yvirskotið ella lækkað prísinn á vørunum, og harvið økt um kappingarførið.

Virðisøkingin er hinvegin mát fyri, hvussu nógv kappingarførið í tí einstaka framleiðslulíðnum kann ávirka, tá sæð verður burtur frá móguleikanum fyri at keypa bíligari.

Í verandi støðu kunnu virkini annahvørt góðtaka eindarprísinn á el-orku, ella, um móguligt, leggja framleiðsluna um til aðra orkukeldu, sum minkar um samlaða keypið, og sum tey eisini hava ávísa rakstrarliga ávirkan á.

Frammanfyri er nevnt, at ein lækking av el-prísinum til 50 oyru/kWh svarar til 1,15% av søluni. Týdningurin fyri kappingarførið skal tó eisini síggjast í mun til, hvørjar móguleikar

virkinni annars hava at ávirka eignar útreiðslur.

El-útreiðslurnar hjá ídnaðinum eru í meðal umleið 2,6% av samlaða vørukeypinum og umleið 7% í mun til virðisøkingina, og svarar ein lækking av el-prísinum við u. 75 oyru/kWh tí til eina lutfalsliga hækking av virðisøkingini - t.v. s. tí sum eftir er til lønir, rentur, avskrivningar og yvirskot - uppá 4,2%.

5.1.3 Hvussu ávirkast el-nýtslan.

Hóast tað ikki er ynskiligt, at ein lækkaður el-orkuprísur førir við sær meirnýtslu, so fer hetta uttan iva at verða so. Við einum el-prísi uppá 50 oyru/kWh má væntast, at tey virki, sum hava el-riknar maskinur at taka til í staðin fyri dieselryknar, leggja um til el-rakstur beinan vegin, og at aðrar dieselskipanir stigvís verða umlagdar til el-orku.

Sum frá líður eigur kanska at verða roknað við eini ávísari meirnýtslu orsaka av, at framleiðslur, sum ikki loysa seg við verandi el-prísi, kanska verða lønandi við tí lækkaða el-prísinum.

Áhugin í at spara uppá el-orkuna vinkar eisini, um prísurin lækkar munandi, men tað fer sjálvsagt ongantíð at loysa seg rakstrarliga at brúka meiri elorku, enn hægst neyðugt.

5.2 SEV

Í parti 3 er greitt frá grundarlagnum undir el-prísunum. Núgaldandi el-prísir fara væntandi at geva SEV eitt lítið hall aftaná avskrivningar í 1992. Gangast má tí út frá, at ein príslækking fyri ávísar brúkarabólkar ikki kann berast av galdandi prísnum.

SEV rindaði í 1991 til landskassan uml. 5,7 mió.kr. í tolli og innflutningsgjøldum og uml. 15,4 mió.kr. í oljugjaldi, harav uml. 12,7 mió.kr. fyri tungolju.

Í 1992 fer SEV væntandi at gjalda uml. 5 mió.kr. í tolli og innflutningsgjøldum og uml. 14,4 mió.kr. í oljugjaldi, harav 12,2 mió.kr. fyri tungolju.

5.2.1 Búskaparliga ávirkanin.

Í talvu (3.3) er víst, hvussu stór samalaða elnýtslan varð í 1990 og 1991, við útgreining av nýtsluni hjá vinnuligu brúkarunum. Í talvu 5.1 er yvirlikt yvir nýtsluna í 1991 hjá nøkrum bólum, sum kunnu hugsast at verða tiknir við, tá avgerð skal takast um, hvørjir brúkarar eiga at fáa lægri elprís. Ídnaður og alivinna brúka tilsamans umleið 45.000 MWh/ár.

Ganga vit út frá hesum tølum, so fer ein lækking av el-prísinum til 50 oyru/kWh, excl. fasta gjaldið, at geva SEV eina minni inntøku uppá uml. 34,2 mió. kr.

Roknaða elsølan hjá SEV í 1991 varð 179.692 MWh. Skuldu tær 34,2 mió. kr. verið goldnar av øllum hinum brúkarunum, skuldi elprísurin hjá teimum hækka við uml. 25 oyru/kWh. Fyri vanligu húsarhaldið, sum nú rindar 1,39 kr./kWh (uml. 40% av elnýtsluni), vildi kWh-prísurin tá komið upp á 1,64 kr.

Frá 1. januar 1993 kemur væntandi mvg-skipanin í gildi. Við 20% mvg, fer vanligu húsarhaldið við núgaldandi elprísi at gjalda 1,67 kr./kWh, og við 25 oyru/kWh eyka, verður prísurin 1,97 kr./kWh. Við hesum prísi vildi eitt meðal húsarhald rindað útvið 3.000,- kr. meira um árið fyri el-nýtslu.

Frá 1.1.1993 sleppur SEV væntandi frá innflutningsgjøldunum á innfluttum vørum, og um vit roknað við, at SEV eisini slapp frá at gjalda oljugjald, og at hesir lættar vóru brúktir til at lækka el-prísinn hjá ídnaðinum, vóru tað 14,8 mió kr. sum skuldu álíknast øðrum brúkarum, svarandi til eina hækking uppá 11 oyru/kWh áðrenn mvg.

Um fleiri brúkarabólkar, enn svarandi til samlaða nýtslu uppá 45.000 MWh/ár, fáa lækkaðan el-prís, verður sjálvsagt tilsvarandi meira at áleggja øðrum brúkarabólum.

Verður avgerðarrætturin viðv. rakstri, íløgum og prísáseting hjá SEV ikki broyttur, og verður SEV veitt aðra inntøku svarandi til tapið av serprísi til úrvaldar brúkarabólkar, skuldi príslækkingin ikki fingið stórvegis búskaparliga ávirkan á SEV.

Týdningurin fyri rakstur, íløgur og menning hjá SEV er annars tengdur at spurninginum um, hvussu minni inntøkan av eini el-príslækking verður fíggjað.

Um ein príslækking fær ta ávirkan, at el-nýtslan veksur, kann hetta geva SEV búskaparligar

fyrir munir, tó við sama fyrirvarni um, hvussu prislækkingin verður fíggað, og at nýtslurvøksturin ikki verður ov stórur, ella gevur ov stóra dagliga "max-last" á el-netinum.

Teir nevndu brúkarabólkarnir (u. 45.000 MWh/ár) brúka í dag bert uml. 25% av søluni hjá SEV. Sostatt skal verða talan um rættiliga munandi vøkstur í nýtsluni, áðrenn talan kann vera um, av hesum ávum, at framskunda fløgur hjá SEV í nýggj framleiðsluvirkir.

	Næringshovedgruppe	Brutto- produktjóns- verdi		Vare- innsats		Bæringings- verdi til márkedspriser		Elektrisk kraft 4)		Mædal el- prfsur kr/kWh	El-útr. Brutto- prod.verdi		El-útr. Vare- innsats		El-útr. Bæring. verdi	
		mio. kr.	%	mio. kr.	%	Menge	Verdi	%	%		%	%	%	%		
2	OLJEUTVINNING OG BERGVERKSDRIFT	93.461		21.728		71.753		770.148	172.703	0,22	0,18	0,79	0,24			
21	Brytning av kull	166		135		31		22.285	14.850	0,67	8,95	11,00	47,90			
22	Utvinnning av ræolje og naturgas	89.511		19.401		70.110		117.138	12.104	0,10	0,01	0,06	0,02			
23	Brytning og utvinnning av malm	1.465		899		566		447.834	81.847	0,18	5,59	9,10	14,46			
29	Bergverksdrift ellers	2.319		1.293		1.026		182.891 x	63.902	0,35	2,76	4,94	6,23			
3	INDUSTRI	304.993		220.074		84.918		44.155.471	6.382.037	0,14	2,09	2,90	7,52			
31	NÆRINGSMIDLER, DRICKE- OG TOBAKSVARER	70.464		55.988		14.476		2.147.203 x	687.704	0,32	0,98	1,23	4,75			
311/2	Næringsmidler	61.499		53.621		7.878		1.927.249 x	624.204	0,32	1,01	1,16	7,92			
313/4	Drikke- og tobaksvarer	8.965		2.367		6.598		219.954	63.500	0,29	0,71	2,68	0,96			
32	TEKSTIL-, BEKLÆDNINGS-, LÆR OG LÆRVARER	4.254		2.658		1.596		152.278 x	50.226	0,33	1,18	1,89	3,15			
321	Tekstilvarer	2.989		1.893		1.096		112.965 x	38.696	0,34	1,29	2,04	3,53			
322	Klær, untatt skotøy	849		505		344		20.007 x	7.029	0,35	0,83	1,39	2,04			
323	Lær og skinnvarer, unnt. klær og skotøy	270		182		88		16.717 x	3.179	0,19	1,18	1,75	3,61			
324	Skotøy	146		78		68		2.589 x	1.322	0,51	0,91	1,69	1,94			
33	TREVARER	16.375		11.205		5.170		673.364 x	246.470	0,37	1,51	2,20	4,77			
331	Trevarer, unntatt møbler og innredninger	12.266		8.511		3.755		554.887 x	197.418	0,36	1,61	2,32	5,26			
332	Møbler og innredninger av tre	4.109		2.694		1.415		118.477 x	49.052	0,41	1,19	1,82	3,47			
34	TREFOREDLING, GRAFISK - OG FORLAGSVIRKS.	38.055		24.653		13.402		6.883.576	893.872	0,13	2,35	3,63	6,67			
341	Treforedling	18.793		13.759		5.034		6.547.777	762.965	0,12	4,06	5,55	15,16			
342	Grafisk prod. og forlagsvirksomhet	19.262		10.894		8.368		335.799 x	130.907	0,39	0,68	1,20	1,56			
35	KJEMISKE-, GJUMMI- OG PLASTPRODUKTER	39.989		29.660		10.331		5.942.451	869.060	0,15	2,17	2,93	8,41			
351	Kjemiske råvarer	15.216		10.298		4.918		4.842.906	594.988	0,12	3,91	5,78	12,10			
352	Kjemisk-tekniske produkter	6.230		3.791		2.440		169.971	47.076	0,28	0,76	1,24	1,93			
353	Raffinering av jordolje	11.424		10.750		675		340.330	90.093	0,26	0,79	0,84	13,35			
354	Jordolje- og kulproduktar	1.647		1.252		395		214.701	30.053	0,14	1,82	2,40	7,61			
355	Prod. og reparasjon av gummiprodukter	828		482		347		98.916	17.607	0,18	2,13	3,65	5,07			
356	Plastvarer	4.644		3.087		1.556		275.627 x	89.243	0,32	1,92	2,89	5,74			
36	MINERALISKE PRODUKTER	7.360		4.560		2.800		762.947	199.398	0,26	2,71	4,37	7,12			
361	Keramiske produkter	302		155		167		37.787 x	11.194	0,30	3,71	8,29	6,70			
362	Glass og glassvarer	1.119		657		462		158.932	43.186	0,27	3,86	6,57	9,35			
369	Mineralske produkter ellers	5.939		3.768		2.171		566.228	145.018	0,26	2,44	3,85	6,68			
37	METALLER	38.229		26.593		11.636		25.541.178	2.769.333	0,11	7,24	10,41	23,80			
371	Jern, stål og ferrolegeringer	10.199		6.792		3.407		8.639.445	934.529	0,11	9,16	13,76	27,43			
372	Ikke-jernholdige metaller	28.030		19.801		8.229		16.901.733	1.834.804	0,11	6,55	9,27	22,30			
38	VERKSTEDPRODUKTER	89.217		64.177		25.037		2.023.180	653.134	0,32	0,73	1,02	2,61			
381	Metallvarer	11.681		6.932		4.749		532.439 x	178.293	0,33	1,53	2,57	3,75			
382	Maskiner	46.754		37.369		9.384		693.065 x	207.500	0,30	0,44	0,56	2,21			
383	Elektriske apparater og materiell	12.798		7.946		4.852		308.437 x	102.564	0,33	0,80	1,29	2,11			
384	Transportmidler	16.797		11.236		5.560		455.152 x	157.047	0,35	0,93	1,40	2,82			
385	Tekn., vitensk., foto- og optiske artik.	1.187		694		492		34.087 x	7.730	0,23	0,65	1,11	1,57			
39	INDUSTRIPRODUKTSJÓN ELLERS	1.050		580		470		29.294 x	12.840	0,44	1,22	2,21	2,73			

the other side of the coin, the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are instead in a state of unemployment, may have led to a higher number of respondents who are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and who are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market.

the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market.

the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market.

the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market.

the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market. This may be due to the fact that the majority of the respondents are not in the labor market, but are in a state of unemployment, and are therefore not in the labor market.